KWARTAALSCHRIFT van de Historische vereniging OLD REURLE.
Jaargang 15 nummer 4 (4e kwartaal 1998)

Voorzitter M.G.Kok, Barchemseweg 67, 7261 DB Ruurlo.
Telefoon 0573 - 453090.
Secretaris L. W. Besselink, Nijverheidsstraat 8, 7261 AK Ruurlo.
Telefoon 0573 - 452376.
Postbusnummer 61, 7260 AB Ruurlo.
Penningmeester A. Flierman, Vrochterdijk 16, 7244 PN Barchem.
Telefoon 0573 - 451921.
Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rekeningnummer 3567.22.996
T.n.v. historische vereniging Old Reurle.
Girorekening RABO-bank : 905733.
Lid Mevr. R. Greupink - Wolsink, Hessenweg 4, 7261 AP Ruurlo.
Telefoon 0573 - 452477.
Lid G. J. Kleyn Winkel, Dwarsdijk 10, 7025 CR Halle.
Telefoon 0573 - 461248
Eindredactie J. H. Tornij, Watersnipstraat 2, 7132 DG Lichtenvoorde.
Telefoon 0544 - 379691.
Redactieleden W. J. Bluemers, Schoolstraat 1, 7261 GH Ruurlo.
Telefoon 0573-452062.
H. Post, ‘t Heering 13, 7261 VK Ruurlo.
Telefoon 0573-451264.

Ons internetadres is: **http://www.tref.nl/berkel-ijsselland/oldreurle**.
De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Zutphen, onder **nummer 40103401**.
Het kwartaalblad “Onder d’n Kroezeboom” is geregistreerd onder nummer **ISSN 0929-919X**.
-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

VAN DE VOORZITTER.

Alweer de laatste van dit jaar, en steeds moet je constateren dat de tijd toch wel erg snel gaat. 21 december begint de winter officieel, en dan zit het jaar 1998 er weer op. Een jaar van uitersten, een jaar met veel regen en wateroverlast, een erg warm voorjaar, en daarna kwakkelen tot nu toe. De mais is nog niet van het land, de aardappelen zitten nog in de grond en overal staat er water en zwemmen de eenden in het weiland. Oorzaken ?. In de vorige eeuw was het de trein die overal ging rijden, toen de veelvuldige vulkaan-uitbarstingen, het oorlogsgeweld van 14-18, de industrialisatie, atoombomproeven, straaljagers, zure regen en broei- kaseffecten. Op 21 december 1946 was het 's-nachts - 13°, en in 1958 + 15°.

Ik citeer Emiel v.d. Hooie, die dichtte als volgt:
De klagers klagen dat het winter is;
De zagers zagen van ergernis;
De vrieskou valt tegen, het waait veel te fel.
De sneeuw en de regen, niets is er nog wel.
Laat de klagers maar klagen, eens is de winter voorbij,
komt de lente weer dagen, met bloemen in mei,
met groenende velden en vee in de wei,
en vogels die melden: **'t is lente, wees blij !**

Van de ziekenboeg kan ik u melden dat mevrouw Toevank er wat beter aan toe is, en wat beter met de ongemakken van haar kwaal weet om te gaan.
Wim Bluemers is inmiddels thuis, mag "al" een kwartier zitten, en loopt veel buiten voor de zo nodige beweging. Lopen gaat beter dan zitten, want hij loopt op krukken waardoor hij zoals bij het zitten, niet zo in elkaar zakt.

Voor het seizoen 1998/1999 wil ik u beslist wijzen op ons met zorg samengestelde programma, en tevens vragen uw buren, familie en kennissen aan te sporen naar onze bijeenkomsten mee te gaan. Dit ook om de kosten te dekken van enkele " dure " avonden.

Zoals beloofd wat informatie over onderhanden zaken.

DE KROEZEBOOM.
Onze kaarten-actie voor behoud van de Kroezeboom heeft zeer zeker succes gehad, honderden reacties zijn er binnen gekomen, en naar aanleiding hiervan heeft het bestuur een gesprek gehad met de gemeente, en met de familie Simonis, de eigenaar van de Kroezeboom. Ook radio en TV Gelderland hebben aandacht aan de Kroezeboom besteed, o.a. in het programma " boom van de week " met de bekende heer de Graaf. Snipperaar van het Gelders Dagblad gaf mede bekendheid aan onze actie, en uiteraard ons Contact en de regionale dagbladpers.
De gemeente heeft bij Nieuwland Advies in Wageningen een offerte gevraagd voor onderzoek naar de conditie van de boom. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd, en wij krijgen z.s.m. een kopie van dat rapport.

De gemeente gaat voorstellen de boom tot monument te verklaren, dan komt er uit een monumentenpotje sub- sidie, dan komt ook de provincie, die ook zo'n potje hebben, en tenslotte is dan de Bomenstichting misschien ook bereid een steentje bij te dragen en al met al kan dit oplopen tot 95 % van de kosten.
De familie Simonis moet e.a. zelf aanvragen, met medewerking van de gemeente, en natuurlijk een vinger aan de pols van OLD REURLE. U hoort hierover nog nader, maar over zoveel schijven draait het langzaam. Voor eigen rekening heeft de familie Simonis het noodzakelijke directe onderhoud laten verrichten. Tevens mogen wij de heer en mevrouw Simonis verwelkomen als nieuwe leden van onze vereniging.

WERKTUIGENMUSEUM.
Komt vorige week een enthousiaste Ap Flierman bij me met een apparaat en vroeg " weet je wat dat is ?. " Ik zeg " ik denk dat dat een bonenpotter is", en dat was het ook. Het een haalde het ander uit, en even verder in het gesprek hadden we het over doodgravers. Ook daar hoort u nog verder over.
Wat het onderkomen (museum) betreft; ik heb al enkele maanden een afspraak lopen met de heer W. Rijkenbarg, de wethouder, om samen hier aandacht aan te besteden. De Leusinkbrink, de rondweg, de dorpskernvernieuwing en de verbouwing van het koetshuis eisen zoveel aandacht op dat er nog steeds niet tot een definitieve afspraak is gekomen. Op korte termijn moet dit toch gaan gebeuren.

KERKPLEIN-POMP.
Uit de opslag van onze oude werktuigen hebben we een compleet exemplaar gesorteerd, en schoongemaakt. Weet u dat zo'n koperen pomp om hem goed schoon te krijgen, enkele dagen in de gierkelder wordt gelegd?. Vandaar dat er op pleinen waar zo'n oude pomp staat een bordje wordt geplaatst met de tekst: " **niet geschikt voor drinkwater** ".
Ter controle en verdere completering ligt de pomp nu bij de fa. Altena, die hun medewerking hebben toegezegd bij de plaatsing van de pomp. Dit wordt overigens pas in het jaar 2000, als de herinrichting van het kerkplein klaar is. Dus nog even geduld. De gemeente heeft inmiddels om bouwtekeningen en bestek gevraagd maar dat gaan we nog wel een keer uitleggen.Dat moet n.l. officieel, om e.v. lieden die bezwaar tegen die pomp hebben
de gelegenheid te geven bezwaar te maken.

FOTO-ARCHIEF.
Ons bestuurslid G. Kleyn Winkel is bezig een keurig verzorgd foto-archief samen te stellen met foto's van scholen, verenigingen enz. Een tijdrovend werk, veel zoekwerk met namen van wie is wie, en waar is dat. Het blijkt dat er in Ruurlo diverse mensen op dat gebied bezig zijn, en ook zeer uitgebreide documentatie hebben verzameld. De heer A. Teunissen van de Domineesteeg, en ook de heer Kok van de Borculoseweg hebben reeds contact met een van ons gehad om gegevens uit te wisselen. Ik denk dat het zeer nuttig kan zijn dat zulke verzamelaars een groepje gaat vormen en zo nu en dan eens bij elkaar komt om gegevens uit te wisselen, elkaar aan te vullen, en vooral proberen een collectie voor de toekomst te behouden. Met de huidige technieken van computers en scanners, kan bijna alles

TOT SLOT.
Op 2 oktober j.l. werd op het kasteel de gerestaureerde klok in werking gesteld. De klok, uit 1874, gaat nu voortaan precies op tijd lopen door een opzienbarende vinding van drie uitvinders. U heeft hierover in het Gelders Dagblad van 3 oktober uitvoerig kunnen lezen. Geen schrikkeljaar brengt de klok van slag, alles is per computer geregeld.
Van het zuiden het dorp binnenkomend was Huize Ruurlo altijd al een baken in het landschap en was je bijna thuis, als je de tijd op de klok kon aflezen. De familie van Heeckeren heeft zich ingespannen voor het behoud van de klok en de gemeente Ruurlo heeft gelukkig de opdracht tot restauratie gegeven.
Baron van Heeckeren van Kell heeft in zijn felicitaties, de band van het kasteel met de bevolking van de gemeente Ruurlo, en de klok als wezenlijk deel van het kasteel, met de nodige humor aangegeven. Toch ook een stukje Old Reurle.

Wij, bevolking van Ruurlo hebben een folder ontvangen met daarin de samenstelling van het gemeentelijk apparaat, compleet met foto's. Uit de folder blijkt dat Ruurlo op dit gebied goed bij de tijd is, en ik hoop dat dat voor het gemeente-bestuur alsook voor de klok lang zo mag blijven.

Voor u allen een goede kerst en oud en nieuw, en een voorspoedig 1999, met goede gezondheid bovenaan het wensenlijstje.

Ruurlo, 8 november 1998.
Martin Kok.

VAN DE SECRETARIS

Op 8 oktober heeft het bestuur weer de eerste bestuursvergadering van het nieuwe seizoen gehouden. U zult zich wel eens afvragen "wat heeft het bestuur zoal re vergaderen" ?
Wij vergaderen eens per 2 maanden. De agenda ziet er meestal als volgt uit:

* Opening en mededelingen door de voorzitter.
* De notulen van de vorige vergadering (Na eventuele op- en aanmerkingen worden ze afgetekend door de voorzitter).
* Ingekomen stukken (brieven, nota's, tijdschriften zusterverenigingen, etc) , waardoor de secretaris vaak lang aan het woord is.
* De evenementen voor het lopende seizoen; Stand van zaken over de Kroezeboom (zowel ons tijdschrift, als de echte).
* Rondvraag. Hier komen allerlei zaken aan de orde, van belang voor onze vereniging.

We hebben ook regelmatig contact met het Gelders Oudheidkundig Contact.
Op een vergadering in het voorjaar hebben we aan de afgevaardigde gevraagd of er een regio-bijeenkomst georganiseerd kon worden met de zusterverenigingen.
De bedoeling is om binnenkort weer een bijeenkomst te houden en dan de regio wat groter te maken. De agendapunten zijn/ worden zo vastgesteld dat ze in het belang zijn van elke vereniging.
Men kaan vooraf aangeven waarover gesproken dient te worden.
We hopen dat er zoiets goeds uit kan komen, zodat ook onze vereniging hiermee haar voordeel kan doen.

Verder is er een afvaardiging van het bestuur aanwezig geweest bij de herplaatsing van het uurwerk op het Kasteel.

Dit was het voor dit moment. Onze volgende bestuursvergadering is op 3 december 1998.

Leo Besselink, secretaris.

VAN DE EVENEMENTENCOMMISSIE

Op 9 december 1998 komt Mevr. **Dinie Hiddink** uit Lochem met "***Decemberverhalen***", maar dat was u al bekend uit de vorige "Kroezeboom".

Hieronder volgt het programma van januari t/m mei 1999. Alle avonden zijn op woensdag, beginnen om 20:00 uur en zijn bij "De Luifel".

13 januari
De heer **Jac. Trijsburg** van de Stichting Gelders Oudheidkundig Contact te Zutphen houdt een dialezing over:
Een Gelders kabinet van Oud- en Zeldzaamheden. Het gaat over musea en hun geschiedenis in onze omgeving.

10 februari
Uit 's Heerenberg komt de heer **John Thoben**. Hij vertelt over: ***Hannekemaaiers, Kiepkerels en Tjödden***. Het leven van de seizoenarbeiders in vroeger tijden.

10 maart
Ledenvergadering. Na de pauze een optreden van het bekende duo **Hiddink** en **Schreurs**. Ze brengen liedjes over herkenbare onderwerpen in het dialect.

14 april
Deze bijeenkomst houden we samen met de leden van de Historische Vereniging Lochem/Laren. De u allen welbekende heer **Berends** uit Doetinchem houdt een dialezing: ***In de voetsporen van de keizer te Doorn.***

12 mei
We sluiten het jaar feestelijk af met de **Grolsche Hofzangers**.

In "Contact" kunt u t.z.t. over dit alles meer lezen.

Tot slot nog een bedankje voor onze trouwe bezorgers van "Onder d'n Kroezeboom". Fijn dat we steeds op u kunnen rekenen. Hele goede feestdagen en tot 13 januari.

LANDGOEDEREN VAN DE GELDERSE VALLEI

Op 14 oktober 1998 was de heer Gerrit de Graaff onze gast met een dia-lezing over genoemde landgoederen in de Gelderse vallei.
Hij wist met zijn gebruikelijke kwaliteit van de dia's en de uitleg de aanwezigen een avond lang te boeien.
Op de volgende twee pagina's van deze Kroezeboom vindt U een overzicht van de landgoederen welke de heer de Graaff deze avond heeft besproken.

98.40 *(04)*

DE EEUWENOUDE RUURLOSE KROEZEBOOM

Het wapen van Kasteel Renswoude

De landgoederen van de Gelderse Vallei

FOTOGRAFIE EN SAMENSTELLING GERRIT DE GRAAFF

In de Gelderse Vallei liggen verschillende landgoederen. Sommige met een landhuis en andere weer niet.
Hier en daar staat alleen nog maar een oud hek van de oprijlaan, een herinnering aan een glorieus verleden.
In boeken over kastelen en landgoederen van Nederland wordt nauwelijks gerept over de landgoederen van de Gelderse Vallei.
Bij elkaar zijn het er toch nog heel wat. Speciaal wordt aandacht besteed aan het landschap, de bomen, de planten en dieren die er te vinden zijn.
In het kort wordt even stil gestaan bij de bijzondere dingen, waarop de wandelaar moet letten als hij of zij het landgoed bezoekt.

DE BIEZEN

„De Biezen" was één van de weinige herenhuizen van allure die Barneveld nog heeft gekend. Op dit huis rustte geen zegen.
In het midden van de vorige eeuw stond daar een ander huis, dat brandde op 10 oktober 1891 af. De eigenaar, de heer H. H. Bertels liet „De Biezen" meteen weer opbouwen. Het verwisselde daarna verschillende malen van eigenaar, zodat de buurt het huis al gauw „het huis van trekkende heren" noemde. In de oorlog was het een onderkomen voor weigestelde joden en na de oorlog woonoord voor Molukkers. Het raakte in verval en werd onbewoonbaar verklaard. Op 9 augustus 1982 werd het gebouw gedeeltelijk door brand verwoest en later afgebroken. Het trieste einde van een historisch erfgoed.

DE VANENBURG

In de polder ten noorden van het dorp Putten ligt een kaarsrechte weg, de Vanenburgerallee, met in het midden een fraai wit huis „De Vanenburg" genaamd.
De geschiedenis van „De Vanenburg" begint al in het jaar 1398. Het was toen een versterkte boerderij. Het huis zoals we dat nu kennen, is gebouwd in 1850. Jarenlang heeft de bekende familie Van Pallandt er gewoond. In 1928 is het landgoed verkaveld. Het huis heeft jarenlang dienst gedaan als herstellingsoord. In 1985 werd „De Vanenburg" door een particulier aangekocht, teneinde hierin een hotel-restaurant te vestigen.

- *Gelegen aan de Vanenburgerallee, een zijweg van de Zuiderzeestraatweg.*
- *Bos achter het huis is opengesteld.*
- *Let op de fraaie oude bomen bij het huis.*
- *Bijzonderheid: veel tamme kastanjes langs de waterpartijen achter in het bos.*

BIJSTEIN

Volgens oude beschrijvingen heette „Bijstein" vroeger „Bollengoed", maar het fijne ervan weet niemand meer.
In 1725 was het al een adellijk huis. Er hebben verschillende burgemeestersfamilies gewoond, o.a. burgemeester Van Geen van 1932 tot 1949. Hij overleed in 1970. In 1972 werd het fraaie huis verkocht aan de Voorthuizense fabrikant J. Struik.
Achter Huize „Bijstein" ligt een klein bos met een paar grachten, oude beuken en kastanjes. Verder vindt men er dalkruid, salomonszegel, lelietjes van dalen en nog veel meer wilde planten.

- *Gelegen langs de weg van Putten naar Nijkerk.*
- *Huis niet te bezichtigen.* niet
- *Bos achter Huize „Bijstein" is opengesteld.*
- *Bijzonderheden: veel adelaarsvarens en hulst.*

OLDENALLER

Het landgoed „Oldenaller" heeft door de eeuwen heen zijn schoonheid behouden. Het dateert al uit de vijftiende eeuw. Het omliggende park werd in 1852 door de bekende tuinarchitect Zocker omgevormd in de Engelse landschapstijl.
In 1972 kwam het landgoed in bezit van Natuurmonumenten. Kasteel, koetshuis en orangerie werden, na grondige restauratie in 1974 opgedeeld in 7 wooneenheden en vonden als huurders een combinatie van wat oudere mensen. Een van die huurders is de heer H. W. Bloemers, oud-commissaris van de koningin in Gelderland.
De direkte omgeving van het kasteel is niet toegankelijk voor publiek.

- *Gelegen aan de weg tussen Putten en Nijkerk.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Het bos is opengesteld.*
- *Bijzonderheid: reigerkolonie in het kasteelbos.*
- *In het voorjaar bloeien er wilde hyacinthen en wilde narcissen.*

DE SALENTEIN

De geschiedenis van „De Salentein" begint, voor zover is na te gaan, met een boerderij „Groot Vaneveld" genaamd. In het begin van de vorige eeuw gaf Heribert van Westerveld het landgoed de naam „Salentein".
In 1906 werd de voorgevel van het huis verfraaid met twee torens en kantelen. In 1925 kwamen „Salentein" en de „Berencamp" in bezit van de bekende familie van Haersma de With, die het tot 1965 bewoonde.
Daarna werd het in gebruik genomen als kindertehuis.
Het monumentale gebouw is thans prachtig gerestaureerd en eigendom van de familie Pon.

- *Gelegen bij Nijkerk langs de weg naar Putten.*
- *Bos en huis niet te bezichtigen.*
- *Het koetshuis van „De Salentein" is omgebouwd tot restaurant.*

DE BERENCAMP

Wanneer De Berencamp is gebouwd is niet met zekerheid bekend. In de vijftiende eeuw was het eigendom van Johan van Aller en Stoutenburg, later van de familie Bentinck. In 1842 werd de helft van het eens zo machtige kasteel afgebroken en kreeg het huis zijn tegenwoordige vorm.
Het werd verpacht als boerderij. Nu is het geen boerderij meer. Het huis wordt bewoond door iemand uit het geslacht Van Haersma de With.
De sloten om huis zijn overblijfselen van de oude kasteelgracht.

- *Gelegen tegenover Huize „De Salentein" te Nijker.*
- *Niet te bezichtigen.*
- *Let op de ronde bosjes in de weilanden in de omgeving en de oude duivetoren.*

DE NEUDE

Huize „De Nuede" behoorde voor de oorlog tot het landgoed „Slichtenhorst", dat vele landerijen omvatte. Nog steeds getuigen een aantal fraaie oude boerderijen in de omgeving daarvan.
„De Neude" wordt al genoemd in de 15e eeuw. In de 17e eeuw was het een aanzienlijk huis, getuige de hoge belasting die de eigenaar betaalde.
In 1926 heeft de toenmalige eigenaar, Van Leeuwen Boomkamp, het bouwvallige huis afgebroken en het ernaast overnieuw opgetrokken in de huidige vorm. Het bos achter het huis is rijk aan wilde planten.

- *Gelegen aan de Slichtenhorsterweg te Nijkerk.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Het bos achter het huis is klein en vrij te betreden.*
- *Bijzonderheden: veel klein springzaad en koekoeksbloemen.*

HUIZE HOEVELAKEN

Het landgoed Hoevelaken heeft een rijke historie. In oude beschrijvingen uit het jaar 1402 wordt het goed al genoemd.
Bijzonder is de lange, smalle vorm van het landgoed: 3 km lang en 375 m breed. Het is ontstaan door het samenvoegen van smalle kavels, ontgonnen in de middeleeuwen.
Het tegenwoordige „Huize Hoevelaken" is nog niet zo erg oud. Het werd in 1925 gebouwd door C. J. K. van Aalst. Een paar jaar daarvoor werd het vroegere kasteeltje afgebroken.
„Huize Hoevelaken" is thans eigendom van de N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Het park achter „Huize Hoevelaken" (bekend om zijn bijzonder lange „gezichtslaan") is eigendom van het Geldersch Landschap.

- *Het is gelegen aan de Westerdorpsstraat te Hoevelaken.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Het bos is opengesteld.*
- *Bijzonderheden: enige groeiplaats in de streek van daslook. Ook veel bergvlier.*

STOUTENBURG

De geschiedenis van Stoutenburg begint al in het jaar 1252, waar op een uur gaans van Amersfoort een burcht werd gebouwd, die de naam Stoutenborch („trotse burcht") kreeg.
In 1615 werd de bekende raadspensionaris Johan van Oldenbarnevelt de bezitter van Stoutenburg. Door de eeuwen heen is nogal eens van eigenaar verwisseld.
Het huidige kasteel is gebouwd, omstreeks 1880 door de familie Luden. In 1933 wordt het landgoed in verschillende kavels geveild. Vooral na de oorlog raakte kasteel Stoutenburg in verval, totdat het werd overgedragen aan de St. Franiscusstichting, die het in 1952 als noviciaatsklooster in gebruik nam, nadat het gebouw door een verbouwing van alle topgeveltjes en torentjes was ontdaan.

- *Gelegen aan de Stoutenburgerlaan tussen Hoevelaken en Achterveld.*
- *Bos rond kasteel niet opengesteld, wel de landerijen aan de andere kant van de Barneveldsebeek.*
- *Twee oude eiken „Adam en Eva" (500 jaar oud).*
- *Let op de oude tulpenboom bij het z.g. „Engelse Werk", een watertje langs de weg.*

DE BOOM

Het fraaie witte huis op het landgoed „De Boom" is nog niet zo heel erg oud. Het werd gebouwd in 1879 door de familie De Beaufort. De naam „De Boom" is ontstaan door een dikke wilg aan het begin van de oprijlaan. Het landgoed omvat behalve het bos bij het huis nog veel meer landerijen met een 30-tal boerderijen gelegen tussen Leusden en De Glind.
In het huis is tegenwoordig een Amerikaanse interkerkelijke organisatie gevestigd. Het bos is rijk aan planten en vogels. Je kunt er uren wandelen zonder iemand tegen te komen.
Sinds 1948 is het „Stichting De Boom" geworden om het landgoed te bewaren voor versnippering.

- *Gelegen langs de weg Amersfoort-Woudenberg.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Het bos is opengesteld.*
- *Bijzonderheden: veel mooie bomen, o.a. zwarte- en grauwe walnoot, tulpenboom, rode kastanje.*

GEERESTEIN

Het enige adellijke huis dat in de gemeente Woudenberg nog overeind staat, is Geerestein. Het dateert al van voor 1400.
In het begin van de vorige eeuw heeft het zijn glorietijd gehad. Toen woonde er de familie Van Rechteren.
In 1834 koopt Hendrik Daniël Hooft Geerestein. Het landgoed wordt omgevormd in de Engelse landschapsstijl en de monumentale voorgevel van het huis wordt veranderd.
Nog steeds is het landgoed Geerestein in bezit van de familie Hooft. In het fraaie witte huis is nu het architektenbureau Inbo b.v. gevestigd.

- *Gelegen aan de Geeresteinselaan te Woudenberg.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Bos is opengesteld op wandelkaarten te verkrijgen Geeresteinselaan 60.*
- *Let op de groeiplaats van de zeldzame bospaardestaart langs het laantje tegenover het boswachtershuis.*

GROENEWOUDE

In 1408 beleent de heer Van Abcoude 34 morgen land in Woudenberg aan Willem van Groenewoude die er een huis op bouwde. Op 28 mei 1537 erkend als ridderhofstad.
Vele geslachten hebben er gewoond door de eeuwen heen, o.a. de Utrechtse burgemeestersfamilie De Gruyter. In 1838 is Groenewoude afgebroken.
Van de bijgebouwen is een langgerekt pand overgebleven, een vroegere dienstwoning of stalgebouw. Boven de poort is een steen ingemetseld met jaartal 1696 met het wapen van de heerlijkheid, de drie haantjes, het latere wapen van de gemeente Woudenberg. Het oude gebouw is in 1984 prachtig gerestaureerd.

- *Gelegen aan de weg Ekris genaamd.*
- *Let op het fraaie witte hek van de vroegere oprijlaan.*

LAMBALGEN

In archiefstukken wordt in 1415 al melding gemaakt. Veel families hebben er door de eeuwen heen gewoond, o.a. de bekende familie Royaards Van Scherpenzeel.
Vooral in de vorige eeuw moet het er schitterend hebben uitgezien.
Na de oorlog werd het bewoond door gerepatrieerden uit Indonesië.
Op 3 maart 1953 is het afgebrand en niet meer opgebouwd. Alleen de beide inrijkhekken staan er nog en een koetshuisje.

- *Gelegen ten z.w. van Scherpenzeel.*
- *Het bos is opengesteld.*
- *Bijzondere bomen, o.a. de sneeuwklokjesboom. Geweldige hoge salomonszegels.*

HUIZE SCHERPENZEEL

De geschiedenis van dit fraaie huis begint al in de 14e eeuw. Het is regelmatig verbouwd. In de 18e eeuw was het al een zeer comfortabel huis. Het buskruit was uitgevonden en het was daarom niet meer zo nodig het defensieve karakter te handhaven.
In 1856 vond de laatste grote verbouwing plaats. Het was toen in bezit van de familie Royaards.
In 1975 werd het huis verkocht aan de gemeente Scherpenzeel. In 1980 werd begonnen met de restauratie van het zeer verwaarloosde gebouw. Het is thans in gebruik als gemeentehuis.
Huize Scherpenzeel ademt weer helemaal de voorname geest uit voorbije tijden.

- *Gelegen aan de Vlieterweg te Scherpenzeel.*
- *Bos bij Huize Scherpenzeel is opengesteld.*
- *Let op de oude linde naast het huis en bekijk ook de oude moerbei tegen het Koetshuis.*

KASTEEL RENSWOUDE

Johan van Reede liet in 1654 het tegenwoordige Kasteel Renswoude bouwen. De ophaalbrug naar het kasteel is later vervangen door een stenen brug met een ijzeren hek, hetwelk een navolging is van het hek voor het paleis te Versailles.
Het park is aangelegd in de Franse „le Nôtre"-stijl en later door de bekende tuinarchitect Zocher omgevormd in de Engelse landschapsstijl.
In 1759 kwam kasteel Renswoude in handen van de familie Taets van Amerongen. Nog steeds wordt het kasteel door deze familie bewoond.
Sinds 1961 is het park eigendom van de Stichting „Het Utrechts Landschap". De totale restauratie van het in verval geraakte kasteel Renswoude heeft het geheel weer in oude glorie doen herleven.

- *Gelegen tegen de bebouwde kom van Renswoude.*
- *Huis te bezichtigen op schriftelijke aanvraag.*
- *Het bos is opengesteld.*
- *Bijzonderheden: roekenkolonie in het bos. Groeiplaats van koningsvaren en adderwortel.*

DE SCHAFFELAAR

Tegen de dorpskern van Barneveld ligt het fraaie kasteel „De Schaffelaar". Het kasteel is gebouwd in de Engelse Tudorstijl in 1854 door J. H. baron van Zuylen van Nieveldt. In het begin van deze eeuw woonde er de bekende burgemeester Baron van Nagell.
Het achter het kasteel gelegen bos heeft een oud beukenbos, vroeger aangelegd in de Franse landschapsstijl, terwijl de omgeving van het kasteel in 1854 is aangelegd door de bekende tuinarchitect Zocher.
Door de jaren heen is het kasteel in verval geraakt. Het zou bijna worden afgebroken, doch is van 1977-1980 gerestaureerd en is nu pension voor buitenlandse studenten aan de Praktijkschool te Barneveld.

- *Gelegen aan de Stationsweg te Barneveld.*
- *Huis is niet te bezichtigen.*
- *Bos is eigendom van „Het Geldersch Landschap" en is dus opengesteld.*
- *Bijzonderheden: sterrebos met 14-lanenpunt.*

DE EEUWENOUDE RUURLOSE KROEZEBOOM

Van ons lid, de heer P.Y. ten Arve kreeg ik een kopie van een artikel over onze Kroezeboom, wat jij vond in het boek **"Monumentale bomen in Nederland".** Dit artikel is geschreven door de heer Gerrit de Graaff (die op 14 oktober j.l. op onze verenigingsavond te gast was) en wordt hier met zijn toestemming gepubliceerd.

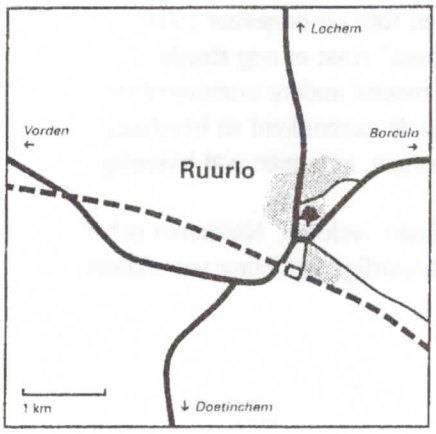

Ruurlo Borculoseweg
Quercus robur/Zomereik
Kroezeboom
omtrek: 1000 cm
hoogte: 22 m
plantjaar: 1700-1750

In het fraaie dorp Ruurlo in de Gelderse Achterhoek staat een enorme eik met een omtrek van maar liefst 10 meter. In feite zou dit de dikste eik en tevens de dikste boom van Nederland zijn. De ze eik verslaat in omvang dus de eik op het landgoed Verwolde in Laren (Gld.), die met zijn 750 centimeter omtrek doorgaat voor de dikste eik van ons land. Maar omdat onze eik in Ruurlo uit meer dere stammen bestaat, telt die enorme omvang niet en blijft de eik van Verwolde de dikste eik van Nederland, al zijn er bomenliefhebbers die het daar niet mee eens zijn.

We gaan die dikke eik in Ruurlo eens bekijken. Tot onze schande zijn we er nooit geweest. We naderen het dorp Ruurlo. We zijn natuurlijk erg benieuwd naar deze boom, want tien meter omtrek is niet niks. Om onnodig zoeken te voorkomen, vragen we aan de eerste de beste inwoner van Ruurlo waar de dikke eik staat. 'O, je bedoelt de kroezeboom' zegt de man, die in zijn voortuin aan het grasmaaien is. 'Hier linksaf en bij het Julianaplein rechts, dan kom je op de Borculoseweg en dan zie je 'm vanzelf'. En zo staan we even later onder de enorme eik op de hoek Borculoseweg - Kroezelaan. Nou, als deze boom niet de dikste eik van Nederland mag worden genoemd, dan komt hij in ieder geval op de tweede plaats. Gigantisch, wat een omvang heeft deze vier-stammige eik. Hij heeft ongesteelde blaadjes, dus is het een zomereik (*Quercus robur*).

In het dorpsleven heeft de kroezeboom vroeger een belangrijke rol gespeeld. De boom stond toen op een akker buiten Ruurlo. De zandweg naar Borculo liep erlangs. Net als de oude eik op de Fleringer Es bij Tubbergen, is de Ruurlose eik een kroezeboom. De eik heeft gediend als een soort grensteken, om een vast punt in het landschap te hebben voor een rechtvaardige verdeling van de akkers. Dat de oude eik voor de boeren heilig was, blijkt wel uit het feit dat ze de boom al die eeuwen hebben laten staan.

Toen de boom nog op de vlakte stond, kon je vanuit Ruurlo gemakkelijk de begrafenisstoet in de verte zien aankomen. Als men tussen de korenvelden door het dorp naderde, begon de koster, bij het passeren van de kroezeboom, met het luiden van de klok. Daardoor is de naam 'luubusse' ontstaan: het bos waarvoor men de klok begint te luiden.

Rondom de kroezeboom hebben vroeger banken gestaan. Op warme zomeravonden vertelden de mannen van het dorp elkaar hun belevenissen. Ook het nieuws uit andere plaatsen werd vaak via de kroezeboom in Ruurlo verspreid. Ook waren daar natuurlijk de sterke verhalen. Heel leuk is dat beschreven in het boek van Kerst Zwart: ***In en om het kleine dorp*** (1936). Ongetwijfeld zat Zwart vaak tussen de andere dorpelingen onder de kroezeboom. Hij hoorde daar onder andere het verhaal van meneer Vinkenstein, die zo slecht kon schieten dat hij tijdens de jacht gevaarlijker was voor mensen dan voor hazen en van de hond Bello, die zo goed getraind was voor de jacht dat hij zelfs een pijpekop, waarop een haas stond afgebeeld, feilloos wist op te graven.

Het dorp Ruurlo breidde zich uit met nieuwe wijken. De banken bij de kroezeboom verdwenen op den duur, omdat de gezellige praters niet meer kwamen opdagen. De tijden veranderden en nu staat de kroezeboom midden in het dorp, in de voortuin van een woning, Borculoseweg 11. Daar woont al sinds 1964 de familie Fraijman. Je zult maar zo'n reus in je voortuin hebben.....

We praten even met mevrouw Farijman. Al bladerend in een plakboek, met alles erin wat in de afgelopen 25 jaar over de boom is gepubliceerd, komen er allerlei interessante dingen over de eik te voorschijn. 'Toen we in 1964 het huis kochten', vertelt mevrouw Fraijman, 'hebben we, gelijk met de aanleg van de tuin, de boom een goede opknapbeurt gegeven. Het dode hout is eruit gezaagd en de langste takken, die over de straat en over het huis hingen, zijn wat ingekort. De boom doet het tot nu toe heel goed. Meestal zit hij stamp-vol grote eikels. Een boomkweker hier in de buurt wil ze graag hebben, omdat hij het een goed soort eik vindt met extra grote eikels'.

98.43 *(07)*

We zijn natuurlijk ook naar de leeftijd van de boom nieuwsgierig. 'Jaren geleden heeft boomverzorger Copijn de eik bekeken en gezegd dat hij misschien wel 1000 jaar oud kon zijn. We houden het erop dat de eik ongeveer 400 jaar is, vooral omdat de boom op oude foto's nog niet zo dik is. Ieder jaar wordt hij weer mooi groen. Ik denk dat de eik nog vele jaren meekan'.

Voor een oude foto verwijst mevrouw Fraijman ons naar de buurman, Wim Masman, die oude prenten van Ruurlo en omgeving verzamelt. Van hem krijgen we een negatief mee van een foto uit ongeveer 1910. Mooi is te zien dat de boom hier nog op het open veld staat. Ook de molen "Agneta" staat er nog steeds.

De eik aan de Borculoseweg heeft een groot voordeel, vergeleken bij de meeste andere monumentale bomen in Nederland. Hij staat in een voortuintje; dus wordt voortdurend gelet op de gezondheid en beschadiging van de boom. De familie Fraijman hoopt de eik nog vele jaren goed te verzorgen, al is men wat huiverig voor de steeds verder dalende grondwaterstand.

De kroezeboom van Ruurlo heeft zijn mystieke en romantische betekenissen verloren. Niettemin is het een levende herinnering aan de tijd, dat deze eik nog bepalend was voor de rechtvaardige verdeling van akkers.

HUTTENKLOAS

In het decembernummer van vorig jaar heb ik speciaal voor de donkere dagen zo rond de Kerst, enkele verhalen van " geloof, bijgeloof en symboliek" geschreven, met o.a. van Derk met den beer.
Ook in Twente, zo verschillend van ons, en toch zo dichtbij, heeft men ook verhalen, nu niet direct voor onder de kerstboom, maar in deze dagen waarin het zelfs overdag niet goed licht wordt, een geliefd onderwerp voor goede vertellers, rond een knappend haardvuur.
Onderstaand volgt zo'n verhaal.

HET GRUWELIJK EINDE VAN HUTTENKLOAS.

Wanneer men in Oldenzaal de Oudheidkamer "het Palthehuis" bezoekt, ziet men daar een vrij lomp meubel, een soort leuningstoel, geheel van houtgemaakt met wijd uitstaande poten, om hem meer stevigheid te geven. Aan de leuningen en poten zijn ijzeren banden bevestigd, waarmee een persoon die in deze stoel werd gezet, stevig kon worden vastgemaakt. Deze stoel is ongeveer 200 jaar geleden als dwangstoel gebruikt voor een gevaarlijke misdadiger, in die tijd in Twente bekend als Huttenkloas, wiens geschiedenis wij hierna zullen vertellen aan de hand van de gegevens die het Palthehuis ons verstrekte.

Omstreeks 1775 woonde in de Wienersteeg, in de buurtschap Hengevelde, tussen Delden en Goor op het Huttenplaatsje, de 70 jarige Klaas Annink, ook wel Huttenkloas genoemd, met zijn 54-jarige vrouw Aarne en hun twee zonen, Jannes en Gerrit. De eerste was 21 jaar en de laatste 13 jaar oud.
Klaas was een schurk van de bovenste plank, Jannes had een aardje naar zijn vaartje en Aarne, de vrouw, was met hetzelfde sop overgoten. Dit mag uit het volgende blijken.

In de gehele buurt was Huttenkloas en zijn gezin gevreesd, ongestraft kon hij zijn schurkenstreken uithalen, omdat men door de vrees werd weerhouden hem aan te klagen, zelfs al werd hij bij het bedrijven van zijn ondeugden meermalen op heterdaad betrapt.
En de streken, door Kloas uitgevoerd, waren niet gering of van onschuldige aard. Miste een boer een paar welgevulde bijenkorven, het was zeker dat een bakker in Goor, Delden of Haaksbergen een paar dagen later aan die boer kon vertellen dat hij honing van Huttenkloas had gekocht!
Zoals het met de honing ging, ging het met alles. Kloas kon van alles gebruiken; ganzen, eenden, kippen, aardappelen, ga maar door. Het is zelfs voorgekomen dat iemand die zijn hooi te drogen had staan, tot de ontdekking kwam dat enkele oppers waren verdwenen. Niemand anders dan Huttenkloas, daar was men zeker van, kon de dader zijn. Maar, zoals gezegd, men vreesde hem te zeer om hem aan te klagen.

Maar niet alleen aan diefstal maakte de Huttenfamilie zich schuldig, zelfs voor een moord deinsde men niet terug! Dit ondervond een zekere Herman Pompen, een neef van Klaas zijn vrouw. Hij kwam er dikwijls aan huis en was vaak getuige van de diefstallen. Hij deed hier niet aan mee en zijn pogingen om zijn familie tot inkeer te brengen, bleven vruchteloos.
Huttenkloas bedacht dat Herman wel eens gevaarlijk voor hem kon worden. Werd hij, Klaas, gevangen, dan zou Pompen een hele lastige getuige kunnen zijn. Daarom besloot hij zich van hem te ontdoen, simpelweg door hem te vermoorden. Zo snel er tot de daad werd besloten, zo spoedig werd dit ook uitgevoerd.

Pompen zat op een dag rustig bij Klaas thuis bij de haard. Hij werd door Klaas beetgepakt en vastgehouden en zijn zoon Jannes sloeg Herman Pompen met een bijl dood. Aarne, Klaas zijn vrouw, woonde het bloedige schouwspel van begin tot eind bij.

Een ander voornemen betrof twee slagers uit Delden, namelijk de broers Mozes en Levi de Leeuw. Zij hadden kalveren bij de boeren opgekocht en liepen even bij Klaas binnen. Dat ze veel geld bij zich hadden, wekte de hebzucht op bij Klaas. Hij zei, terwijl hij naar hun welgevulde geldbuidel keek: "Ik moet geld hebben om de hooikoop op Langenhorst te betalen". Snel liep hij naar de deel om een moordwapen te halen. De kalverkooplui zagen echter kans zich in veiligheid te stellen en het snode plan ging dus niet door.

Een andere aanslag, met dodelijke afloop, betekende tevens het gruwelijk einde van Huttenkloas zelf.
In de tijd dat dit verhaal zich afspeelde, (ongeveer 1775) liepen er veel marskramers in Twente rond. Dit waren kooplieden die de boeren afliepen om hun waren te verkopen, zoals kousen, sokken, wanten enz. Hun handelswaren droegen zij in een mars.

Een mars is een vrij platte houten kist, soms een platte rieten mand op hun rug (de kieppe, vandaar ook dat de marskramer de Kieppekerl werd genoemd.).
Gewoonlijk waren zij op iedere jaarmarkt en kermis aanwezig, hun waren op de grond uitstallend. Zulk een "kremer" was ook ene Willem Stint. Hij had de gewoonte ieder jaar na het bezoeken van de markten van Goor en Delden, bij Huttenkloas zijn intrek te nemen.

Zo ook in het najaar van 1775; hij was juist van de Goorse wintermarkt teruggekeerd. De handelsreis was dit jaar teneinde, de winter stond voor de deur en hij was dus op weg naar huis. Hij had flink verdiend en droeg derhalve een grote som geld bij zich. Dit geld moet Klaas hebben gezien en wéér was er de hebzucht. Het kamertje van Stint was naast de keuken gelegen. Toen hij wilde gaan slapen hoorde hij een gesprek tussen Klaas en Aarne. Hij komt dan tot de verbijsterende ontdekking dat men een aanslag tegen hem beraamt. Een hevige angst overvalt hem. Snel overlegt hij welke kansen hij heeft om te vluchten. Het enige raampje in zijn slaapkamer is helaas te klein... Hij besluit dan zich tot het uiterste te verdedigen, zijn stevige vuisten en zijn stok zullen hem tot wapen dienen. Zo wacht hij vastberaden zijn aanvallers op.

Klaas opent heel voorzichtig de deur, want hij wil Stint in zijn slaap verrassen. Maar de koopman is wakker en deze verdedigt zich. Klaas is krachtig en gespierd, maar kan toch niet tegen de koopman op, die in zijn doodsangst een reuzekracht heeft. Dan wordt Huttenkloas de onderliggende partij.....
Op dit lawaai komen zijn vrouw en de zonen van Klaas naderbij, en op het moment dat Jannes, de oudste zoon, ziet dat zijn vader door de marskramer overmand wordt, besluit hij de bijl van de deel te halen. Terwijl Aarne haar zoon met een lamp bijlicht en hem ophitst, is het pleit voor de koopman snel beslecht. U begrijpt het al.. de koopman wordt vermoord, het lijk van geld en kleding beroofd en achter het huis begraven.

De vader van de vermoorde koopman Stint, kan maar niet begrijpen dat zijn zoon niet naar huis komt, hij is altijd voor Kerstnis thuis na zijn handelsreis en inmiddels is het al januari. Hij gaat dan op reis om hem te zoeken en zo komt hij op een zondag in Delden. En daar ziet hij bij het uitgaan van de kerk, en man die de kleding van zijn zoon draagt..... het is Huttenkloas!
De vader ziet dan het verband tussen de kledingstukken en de verdwijning van zijn zoon en hij neemt direct contact op met de landrichter in Delden. De volgende zondag wordt actie ondernomen. Zes stevige boswachters posteren zich aan de kerkdeur en Klaas en Jannes worden gevangen genomen. Dan worden ook even later Aarne en Gerrit, die thuis waren gebleven, onder grote belangstelling opgehaald.

Om geen afspraken te kunen maken, worden de gevangenen afzonderlijk opgesloten. Het verhoor begint, maar van bekennen is aanvankelijk geen sprake. Gerrit, de jongste zoon, is de eerste die door de mand valt. Men dreigde hem namelijk op te sluiten in "de hoonderkouwe" (gevangenis) in Oldenzaal. De zoon vertelde: "Jannes hef den kremer met de biele dood houwen.Den lag op den vaak, de moor heul de lampe vast um bie te löchten en hef ook het geald, dat 'n kremer bie sich had, dat in de spinde lag."
Hierna kwamen ook de anderen tot een volledige bekentenis. Het viertal werd naar Oldenzaal vervoerd, waar Kloas in de stoel, in het begin van het verhaal beschreven, werd vastgezet.
Veroordeling volgde en hun straf was niet mis, Klaas en Jannes werden ter dood gebracht door "radbraken", Aarne werd aan een paal vastgebonden, en gewurgd. De lijken werden vervolgens op een rad gespijkerd, in de kelder geklonken en tot voorbeeld voor anderen, op de markt tentoongesteld. Dat was in die tijd een veel voorkomende gewoonte."Opdat het tot lering zij aan den volke"!

Gerrit, de jongste zoon, werd met een schip de oceaan opgezonden, een straf, destijds die werd toegepast op jeugdige personen waarvan weinig goeds was te verwachten. Men meende deze jonge mensen op deze manier "klein te krijgen" door het harde zeemansleven.

Als bijzonderheid is nog te vermelden dat Klaas als galgemaal een uitzonderlijke maaltijd koos: de randjes van spekpannekoeken, heerlijk bruin en knappend!
Het zou best kunnen dat het hem wel heeft gesmaakt, maar niet goed is bekomen.....
Van de conservator van het Palthehuis kregen wij nog een reactie op dit verhaal, met de gehele gang van zaken in de familie, vanaf de huwelijkssluiting, de geboorten der kinderen en daaruit blijkt dat Klaas en Aerne liefst drie keer een zoon kregen die zij iedere keer Johannes Bernardus noemden, in 1745 op 21 januari, in 1746 op 8 april en in 1750 op 21 januari, maar al deze kinderen overleden. Hierna kwamen Joannes (Jannes) en Gerardus. Kindersterfte was dus vrij gewoon, mede veroorzaakt door de trieste leefomstandigheden, ziekte en armoede.....
Martin Kok. 98.46 *(10)*

No. 4. APRIL 1911.

Maandelijksche Prijscourant
VAN
J. C. HESSELINK
TE RUURLO.

Evenals in de Prijscourant van Maart, moet ik een oogenblik Uw aandacht vragen voor mijn ZAAIARTIKELEN. Van al de zaden die U bij mij koopt, als Gras- en Klaverzaden, Mangelwortelzaad, Knolrabenzaad, Tuinzaden enz., garandeer ik volkomen de kiemkracht en worden ze dus als eerste qualiteit verkocht, terwijl de prijzen beneden die der concurrentie zijn. Wanneer U zaden noodig hebt, vraagt dan, voor ge elders koopt, even bij mij de prijzen aan, en ik weet dat U hierdoor geld bespaart.

Nog meermalen gebeurt het, dat ik eieren ontvang, die er zeer vuil uitzien, dikwijls met bloed of kippenmest er aan; deze eieren bederven het mooie aanzien van de andere eieren; voor mij is het niet te doen deze vuile eieren schoon te maken, voor den kippenhouder is het evenwel eene kleine moeite. Wie dus eieren uit de nesten haalt die vuil zijn, wasch die even in lauw water af; zorg er verder voor dat de nesten goed schoon zijn en ook de grond bij de nesten.

Hoe mooier frisch de eieren er uitzien, hoe meer geld er voor te maken is — en kan ik er meer voor betalen. Het is dus ons aller belang om mooie, frissche eieren te brengen.

Verder is het in het belang van den eierhandel om met het broeden er op te letten, dat men kippen krijgt die groote eieren leggen, en zoo mogelijk eieren geel van schaal, de gele eieren zijn veel sterker van schaal en breken bij het vervoer minder.

Met 1 % korting:

Schilfers S. W. C.	per	100 kilo	f 11.30
Hollandsche Raapkoeken,	„	100 stuks	- 8.—
Duitsche Raapkoeken	„	100 kilo	- 7.90
Lijnmeel	„	100 pond	- 5.80
Lijnkoeken	„	100 stuks	- 11.75

Ohlendorffsche opgeloste PERU-GUANO
per 100 pond f 5.35.

Chili-Salpeter.

Gegalvaniseerd Gaas voor kippenhokken, de beste qualiteit, 2-maal vertind.

1 voets	30 c.M.	per	100	meter	f 2.90
		„	50	„	- 1.45
2 „	60 „	„	100	„	- 5.30
		„	50	„	- 2.65
2½ „	75 „	„	100	„	- 6.35
		„	50	„	- 3.17½
3 „	90 „	„	100	„	- 7.20
		„	50	„	- 3.60
4 „	120 „	„	100	„	- 10.20
		„	50	„	- 5.10

Puntdraad (Amerikaansch) per rol - 3.60
Asphaltpapier per meter 11 cent.

Met het oog op de hooge boterprijzen vestig ik Uw aandacht op het artikel

„FRUTTO".

„FRUTTO" is plantenboter, dus een zuiver plantaardig artikel, evenals raapolie, en heeft met de zoogenaamde kunstboter niets te maken, alléén moet er, ter voldoening aan de boterwet, op de verpakking den naam „Margarine" staan — maar de „FRUTTO" heeft met de boter, onder den naam van „Margarine" verkocht, niet de minste overeenkomst.

„FRUTTO" heeft eene groote voedingswaarde en is het beste artikel ter vervanging van boter op het brood en voor de keuken.

„FRUTTO" bestaat uitsluitend uit *plantaardige vetten* en is zeer licht verteerbaar.

Neem eens een proef en ik ben overtuigd dat dit plantaardig boter-surrogaat U uitstekend zal bevallen.

De prijs van „FRUTTO" is

20 cent per pakje van ½ pond.

EERSTDAAGS WACHTENDE: **„KORRELVOEDER"**

het beste opfokvoeder voor jonge kuikens.

98.47 (11)

PRIJS-COURANT.

(ZONDER VERBINDING.)

Bij f 10.— aan bons 3 % korting.

Gebrande Koffie, 1e soort per pond	65	cent
„ „ 2e „ „ „	60	„
„ „ 3e „ „ „	55	„
Chichorei, groot pak	4½	„
Gebrande Suikerpoeder, per pakje	9	„
Witte Suiker, prima, per pond	25	„
Basterd „ blanke „ „	25	„
Beide soorten bij 5 pond	24	„
Kandij, 1e soort, per pond	40	„
„ 2e „ „ „	35	„
„ gruis „ „	35	„
Thee, Thuré's thee, per ons van 16, 20, 25 en 30 cent.		
Losse Thee, per ons	25	„
Van Houten's Cacao.		
Blooker's Daalders Cacao.		
Cacao met Vanille, per ons		

Verschillende soorten koekjes:
Biscuits.
Wafeltjes.
Tafelkoekjes.

Zout, fijn en grof, per pond	4	„
Bij 5 pond „ „	3½	„
Anijszaad, per ons	8	„
Piment, „ „	8	„
Peper, „ „	8	„
Mentor Margarine, met cadeaux, per pond	45	„
Plantenboter Frutto, per ½ pond	20	„
Appelstroop, per pond	18	„
Gewone Stroop „ „	9½	„
Bij 5 pond „ „	9	„
Spek, inlandsch „ „	39	„
Bij 5 pond „ „	38	„
Opgerolde reuzel „ „	37½	„
Bij een volle reuzel, per pond	37	„
Likeuren, zonder alcohol, per flesch	25	„
Roode en witte Bessenwijn, per flesch	32	„
Boerenjongens, per litersflesch voor de flesch 20 ct. terug.	120	„
Per ½ litersflesch voor de flesch 15 ct. terug.	65	„
Rood Bessensap, per flesch	28	cent
„ „ „ ½ flesch	15	„
Raapolie, per flesch	32	„
Patentolie, per flesch	36	„
„ „Electra", per flesch	40	„
Slaolie, per flesch	80	„
„ „ ½ flesch	40	„
Boterolie, per „	50	„
Machine-olie, per bus van 2 liter	40	„
„ „ liter	20	„
Naaimachine- en fiets-olie, per flacon	16	„
Petroleum, per kan	7½	„
Levertraan, per flacon	40	„
Carbid „Solar", per kilo's bus	18	„
Kaarsen voor fietslantaarns, per stuk	2	„
Gouda-kaarsen, per pak	27½	„
Nachtlichten, per doos	30	„
Lucifers „de Zwaluw", per pak	6	„
„ „de Molen", „ „	5	„
Brandspiritus, per flesch	20	„
Havermout, losse, per pond	8	„
„ pakken H. O.	27½	„
„ „ Kwakers	22	„
Griesmeel, per pond	15	„
Grutjes, „ „	8	„
Rijst van 6, 7, 10 en 12 ct.		
Gepelde Gort, per pond	7	„
Bij 10 pond	6½	„
Vermicellie, per pond	18	„
Nesteieren, per stuk	3½	„
Voetringen, „ „	2	„
Ruwe Carbol voor reinigen en ontsmetten van kippenhokken, per literskruik	27½	„
Phosphorzure kalk, per 100 kilo	f 9.50	
per pond	5	„
Vleeschmeel, per pond	9	„
Bij 10 pond of meer	8¾	„

Phosphorzure kalk geregeld gevoerd aan varkens, voorkomt het kreupel worden en ontwikkelt zich het varken veel beter wat het beenderengestel betreft.

Aan jonge kippen, door het eten gevoerd, maakt de kip sterker en grooter van stuk.

Gruttemeel van Wijers, per pond	7	cent
Per 10 pond	65	„
Per 100 pond	f 6.40	
Tarweblom, de beste qualiteit, per pond	7	„
Bij 10 pond	65	„
Bij 100 pond	f 6.40	
Gist, per ons	3½	„
Krenten, per pond	22	„
Rozijnen zonder pitten, per pond	32½	„
„ met „ „ „	30	„
Sucade, per ons	9	„
Kievitsboonen, per pond	11	„
Grauwe erwten „ „	16	„
Kroon „ „ „	17	„
Split „ „ „	15	„
Gedroogde appels, per pond	30	„
„ pruimen „ „	27½	„
Groenten in blik.		
Schoensmeer, per doosje	3	„
Schoencrême „Up to date", per flacon	7	„
„ Erdal of Ekla, „ doos	10	„
Ledervet, per doos	20	„
Wagensmeer, prima, bussen van 25 en 35		„
Zeep, Continental, per stukje	7	„
„ Cocos-rozen „ „	10	„
„ Cedarzeep „ „	5	„
„ Lifebuoyzeep „ „	10	„
„ Scheerzeep „ „	4	„
„ „ prima, per stukje	10	„
Scheerkwastjes.		
Scheermessen, merk „Diamant", de allerbeste soort, per stuk	f 1.25	

Voor de a.s. schoonmaak:

Kachelpomade „Zebra", per doosje	4½	cent
Losse kachelpotloodsel, „ ons	4	„
Poetsextract, per doosje	4	„
Poetscrême, per fleschje	7½	„
„ busjes van 10 en	20	„
Lampenbrons, goud of zilver, per doosje	15	„
Zeep, groen of geel, per pond	12	„
„ Sunlight, „ stukje	7	„
Zeep, Monkeybrand per pakje	5	cent
Stuiverszeeppoeder, „ pakje	4½	„
Raspoeder, de beste zeeppoeder, p. pakje	7	„
Sodex, per pakje	3½	„
Wrijfwas, rood, per flacon van 5 en	7½	„
„ wit „ „	10	„
Linoleumwas, per bus 55 cent.		
Stuiverszeep, per stukje	5	„
Lelieblank bleekpoeder, per pakje	2½	„
Ozona, zelfwerkend zeeppoeder, dezelfde werking als Persil, doch kost per pakje slechts	10	„
Uniek, maakt de vuilste handen, dadelijk schoon, per busje	20	„

Bussen Verf.
Verfkwasten. Witkwasten.
Boenders. Luiwagens.
Handstoffers. Kamerbezems. Bamboebezems.
Sponsen. Zeemleer.
Vloermatten. Karpetten. Kleine kleedjes.
Vitrages. Gordijnkatoen. Franjes.
Tafelkleeden. Wasdoek.
Kastpapier. Kastranden.

VOORHANDEN:

Prachtige keuze nieuwe Zijden doekjes.
Stofjes - Schortenbont - Boezeroengoed
Katoentjes voor Schoorsteenkleedjes.
Blauw gedrukt voor borstrokken.
Blauw linnen - Wit halflinnen - Wit heellinnen
Gemaakte Kinderschorten.
Mooie keuze in Boezeroens, Sporthemden.
Blauwe Kielen.
Sokken - Gladde en geripte kousen.
Parapluies.
Paardedekens - Zweepen.
Touwwerk.

Groote keuze in

Geschenken voor Bruiloften

als:

Spiegels ✤ Schilderijen ✤ Teksten
Koffiemolens ✤ Koffiekannen
Vazenstellen ✤ Glaswerk
Ruime keuze Nikkelwerk ✤ Stalampen
Tafelmessen in soorten ✤ Nikkel Strijkijzers
enz.

98.48 (12)